

सांगा पाहू

हसत-खेळत शिकणाऱ्या काही मुलांची चित्रे वर दिली आहेत.

- तुम्हांला यांपैकी कोणते चित्र सर्वात जास्त आवडले ?
- तेच चित्र सर्वात जास्त का आवडले ?

शाळेत आपण शिकण्यासाठी येतो. शिकता शिकता खूप मित्रमैत्रिणी मिळवतो. एकमेकांच्या मदतीने अभ्यास करतो. अभ्यासाच्या बरोबर खेळही खेळतो. एकत्र डबा खातो. स्नेहसंमेलनाच्या कार्यक्रमात सहभागी होतो. सहलीला जातो. वर्ग स्वच्छ ठेवायला आणि सजवायला आपल्याला आवडते. अशा कितीतरी गोष्टी आपण एकत्र येऊन करत असतो. एकमेकांच्या बरोबर कोणतीही गोष्ट करण्यात खरी मजा आहे. वर्गातील प्रत्येक मुलामुलीला शिकण्यातील मजा घेता येईल. यासाठी आपल्याला काय बरे करता येईल ?

माहीत आहे का तुम्हांला

आये.....मला पत्र आलं !

रत्नागिरी जिल्ह्यातील कोळवली गावातील ही गोष्ट.

मुलांना पोस्टाचे काम समजावे म्हणून शिक्षक त्यांना पोस्ट ऑफिसमध्ये घेऊन गेले. पोस्टाची सर्व माहिती त्यांनी मुलांना दिली. या कामाचा त्यांना प्रत्यक्ष अनुभव मिळावा म्हणून त्यांनी एक गंमत केली. सगळ्या मुलांच्या नावे त्यांनी एक पत्र पाठवले. या पत्रात त्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती, खेळातील प्रगती, स्वभाव, आवडनिवड यांबद्दल माहिती दिली. आपल्या नावाचे पत्र पाहून मुलांना खूप आनंद झाला. 'आये, मला पत्र आलं !' असे म्हणत ती सर्वांना ते पत्र दाखवू लागली. त्यांतील काही मुलांनी शिक्षकांना पत्राचे उत्तरही पाठवले. दिवाळीला सर्व विद्यार्थ्यांनी एकत्र येऊन शिक्षकांना शुभेच्छापत्र पाठवले. काही दिवसांनंतर शिक्षकांनी मुलांना इ-मेलने पत्र कसे पाठवायचे हे शिकवले. शिक्षकांनी पाठवलेल्या एका पत्रामुळे मुलांच्यात नवा उत्साह संचारला. मुलांची शाळा ही आनंददायी शाळा झाली.

करून पहा

- वर्गातील मुलामुलींची तीन पायांची शर्यत लावा.
- काही जोड्या न पडता, न अडखळता शेवटपर्यंत का पळू शकल्या ?
- पळताना काही जोड्या का पडल्या ?

एकमेकांना मदत केली, की कोणतीही गोष्ट यशस्वीपणे करता येते. काम करताना आनंद मिळतो. एकमेकांना मदत करण्यासाठी एकमेकांच्या गरजा आणि अडचणी समजून घ्यायला हव्यात.

आपल्या शाळेतील मुलामुलींच्या गरजा आणि अडचणी आपण समजून घेतो का ? आपल्या वर्गात नव्याने प्रवेश घेतलेला कोणी मुलगा किंवा मुलगी असेल. कोणी आई-वडिलांपासून दूर राहून शिक्षण घेत असेल. कोणी घरी आपल्यापेक्षा वेगळ्या भाषेत बोलत असेल. कोणाला मदत करायला ताई किंवा दादा असतील तर कोणाला नसतील. अशा आणि इतर काही विविधतेमुळे प्रत्येकाच्या गरजा निरनिराळ्या असतात. या गरजा समजून घेण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे.

शाळेत आपल्याला वेगवेगळी मुलेमुली भेटतात. आपल्यापैकी काहीजणांना दिसत नाही किंवा ऐकू येत नाही. काही मित्रमैत्रिणी सहजपणे चालू शकत नाहीत. आपल्या अशा मित्रमैत्रिणींच्या गरजा आपल्यापेक्षा वेगळ्या आणि विशेष असतात. त्यांच्या सहवासातूनच आपल्याला त्या समजू लागतात.

सांगा पाहू

- तुमच्या आसपास दृष्टिहीन किंवा कर्णबधिर मुले राहतात का ?
- ती मुले शाळेत येतात का ?
- तुम्ही पहिलीच्या वर्गात होतात तेव्हा तुमच्या वर्गात किती मुली होत्या ?
- आता तुमच्या वर्गात किती मुली आहेत ?

शाळेत शिकण्याचा आनंद प्रत्येक मुलामुलीला मिळाला पाहिजे. विशेष गरजा असलेल्या सर्वांनाच शिकण्याचा अधिकार आहे. विशेष गरजा असलेल्या मुलांचे कितीतरी पालक आपल्या मुलांना जिद्दीने शाळेत पाठवतात. शासनही अशा विद्यार्थ्यांसाठी विविध योजना राबवते. तुमच्या माहितीत जर विशेष गरजा असलेली काही मुलेमुली असतील, तर त्यांच्याविषयी त्यांच्या पालकांना आणि शिक्षकांना आवर्जून सांगा. तेही अशा मुलामुलींना शाळेत जाण्यास प्रोत्साहन देतील.

मुलींच्या शिक्षणासाठीही शासनाने अनेक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत. कित्येक पालकही मुलींनी शिकावे म्हणून प्रयत्न करतात. मात्र कधीकधी भावंडांना सांभाळणे, विहिरीवरून पाणी भरणे, घरकाम करणे अशी कामे मुलींवर सोपवली जातात. त्यामुळे त्यांचे शिक्षण रखडते किंवा बंद पडते. अशा किंवा कोणत्याही कारणांमुळे मुलींचे शिक्षण बंद पडता कामा नये. मुलींनाही शिक्षणाचा आनंद मिळाला पाहिजे.

करून पहा

- तुमच्या वर्गातील मुले आपल्या घरी आई-बाबांशी कोणत्या भाषेत बोलतात याची माहिती करून घ्या.

शाळेतील शिक्षण घेण्याची आपली भाषा एकच असली, तरी घरी आपण आपल्या मातृभाषेत बोलतो. काहींची मातृभाषा गुजराथी असेल. काहींची मातृभाषा तेलुगु असेल. काहीजण घरी हिंदीत बोलत असतील, तर काही कानडीमध्ये बोलत असतील. वेगवेगळ्या मातृभाषा असलेले मित्र आपल्याला शाळेमुळे मिळतात.

शाळेत आपण सर्वजण गणवेश घालून येतो. मात्र ज्या दिवशी गणवेश न घालता आपापल्या आवडीचे कपडे घालून जायचे असतात तेव्हा वर्ग कसा रंगीबेरंगी दिसतो. आपल्या वर्गात विविधता आहे, म्हणून तर मजा आहे. आपल्या चालीरीती, भाषा, जेवण्याखाण्याच्या सवयी वेगवेगळ्या असल्या, तरी माणूस म्हणून आपण एकमेकांसारखेच आहोत. एकमेकांच्या विविधतेबद्दल आपण जेव्हा आदर बाळगतो, एकमेकांना मदत करतो, तेव्हा शाळेत आपल्याला खूप मजा येते. शाळा आनंददायी होते.

काय करावे बरे

पिटू आणि पिंगी या दोघांना बालगटात प्रवेश मिळाला आहे. त्यांना शाळेत घेऊन जाण्यासाठी शाळेची बस येते, मात्र शाळेत जायचे नाही म्हणून ते रोज रडतात. शाळेत का जायचे असते, हे तुम्ही त्यांना कसे समजावून सांगाल ?

आपण काय शिकलो

- शाळेमुळे आपल्याला निरनिराळे मित्र आणि मैत्रिणी मिळतात.
- शाळेमुळे आपली आपल्या देशातील विविधतेशी ओळख होते.
- शाळेत शिकण्याचा आनंद प्रत्येक मुलामुलीला मिळाला पाहिजे.
- मुले-मुली आणि विशेष गरजा असलेल्या व्यक्ती अशा सर्वांनाच शिकण्याचा अधिकार आहे.
- एकमेकांना मदत करत आणि एकमेकांची मदत घेत शिकल्याने शिकण्यातील मजा वाढते.

स्वाध्याय

(अ) दोन-तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा.

१. शाळेत शिकण्याबरोबर आपण इतर कोणकोणत्या गोष्टी करतो ?
२. शिकण्यातील आनंद कशामुळे वाढतो ?

(आ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

१. एकमेकांना केली की कोणतीही गोष्ट यशस्वीपणे करता येते.
२. शाळेत शिकण्याचा आनंद प्रत्येक मिळाला पाहिजे.

०००

उपक्रम

०००

- शाळेच्या स्नेहसंमेलनात विविध वेशभूषा करून सहभागी व्हा.
- 'मला पाणी दे' हे वाक्य वेगवेगळ्या मातृभाषा असलेल्या मित्रांच्या मदतीने त्या त्या भाषेत वहीत लिहा.
- तुमच्या वर्गात दुसऱ्या गावातून आलेल्या एका मुलाने नव्याने प्रवेश घेतला आहे. त्याला त्याच्या/तिच्या आधीच्या शाळेविषयी माहिती विचारा.

